

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Hammer E 211

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 41.

Stockholm 22 Oktober 1908

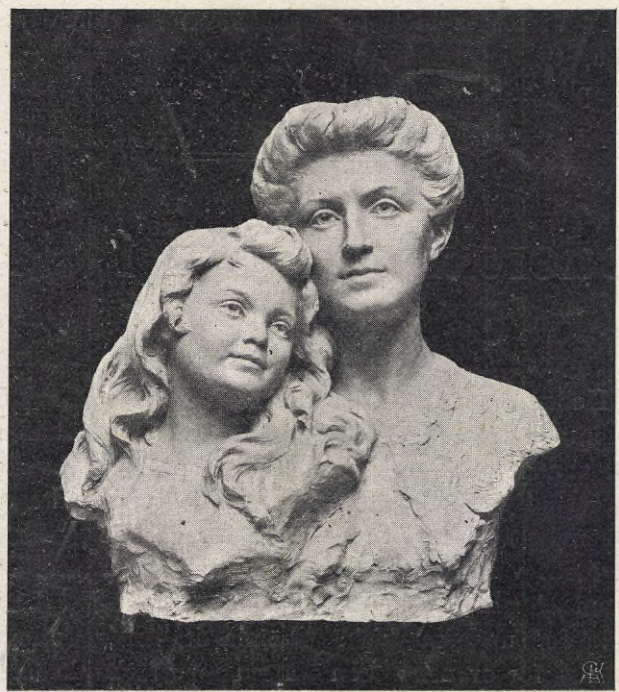
1:a årg.

<p>Prenumerationspris: 1/1 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 »... » 3: 50 1/4 »... » 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningsstid: Kl. 1-2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10.—. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	---

Nelly Roussel.

En fransk nyfeminist.

Den gamla officiella franska kvinnosaken förefaller nog de flesta af oss att ha kommit in i den återvändsgränd, som heter på samma gång manhat och manförgudning, och vi affärda i dess person lätt nog hela det franska kvinnosaksarbetet såsom något snedvridet, obegripligt, enär den nyfeminism, som under Dreyfus-tiden hade sin samlingspunkt i tidningen *La Fronde*, efter dennas upphörande saknat mera synligt yttre aktionscentrum och därför tyvärr råkat i glömska. Intet kan dock vara orättvisare. De gamla »frondörerna» finnas kvar och ha fått nya efterföljerskor. Marguérite Durand har kanske delvis lämnat det egentliga kvinnosaksarbetet — hon var ju för resten redan under sin redaktristid ganska eklektisk — men hennes plats som den yngre riktningens mest framstående representant har kommit i väl rustade händer. Det är numera Nelly

Nelly Roussel-Godet.
Byst af hennes man Henri Godet.

digst citeras, då man vill utpeka en fast punkt i det fluktuerande något, som franska kvinnosaken med sina otaliga småorganisationer onekligen är.

Nelly Roussels oändligt stora värde för kvinnosakens landvinningsmöjligheter karakteriserar jag kanske bäst genom att tala om för Dagnys läsare, att jag allvarligt var betänkt på att presentera henne som »Frankrikes största skådespelerska». Och det hade varit en hederstitel, som varit fullt berättigad. Ty Nelly Roussel gifver sina åsikter fullt endast i *föredragets* form, och hon spelar — nej, hon *lever* sina föredrag med den stora tragediennens hela medryckande intensitet.

Har man sett Nelly Roussel tala en gång, har man ett outplånligt minne. Lång, slank, i sin svarta dräkt med slöjan fallande från den bredbrättade, hatten kommer hon sakta, trött upp på talarstolen med ett nästan liknöjdt drag öfver det bleka, fina, något smärtfyllda

ansiktet, där blott den djupa, brännande, svarta blicken tyckes lefva. Stilla, liksom frånvarande, börjar hon att tala om det ämne, som händelsevis står på dagordningen. Hon exponerar, diskuterar, slutar undan för undan; hon liksom vaknar och värmes af sina egna ord: den bleka hyn får färg, den sobra, knappt märkbara gesten rundar ut sig, får vidd, och snart står hon där i skälfvande, lifvande entusiasm eller fnyssande, förörättad harm, lika mäktigt behärskande sitt auditorium vare sig hon skildrar framtidsidealet eller målar ett ofrivilligt moderskaps ve.

Det är här hennes rätta fält, det andra ämnet var blott förevändningen för att komma hit, till talet om kvinnove och mänsklighetslycka. Är det kanske därför att hon själf är en så sällsynt lycklig kvinna och mor, som hon kan röras och röra så oändligt djupt inför olyckligt lottade medsystrars öde, så är det nog framför allt tack vare sin plats i ett realiseradt idealrike hon kan så lugnt och utan ensidighet formulera sin feminisms program. Jag kan antagligen ej bättre gifva detta den franska nyfeminismens program än genom att låta henne själf tala:

»Kvinnosaken — må vi upprepa det utan återvändo — proklamerar den *naturliga likvärdigheten* och den *sociala jämlikheten* mellan människosläktets båda faktorer.

Man anför som invändning mot oss, att de äro olika. Men det är ju blott ännu ett bevis för att de behöfva komplettera hvarandra och för att intet fullkommet verk är möjligt utan deras intima samarbete.

Man säger oss än vidare, att kvinnan är oduglig till vissa funktioner, och detta i kraft af själfva sin natur. Därmed må det förhålla sig hur som helst. Vi hysa inte den förmätenheten att vilja tvinga alla kvinnor att göra det eller det. Vi fordra blott för deras räkning friheten att välja, ty vi förmena, att ingen bättre vet hvad som är lämpligast för en individ,

än denna individ själf. Vi känna icke till *kvinnan*, en dimmig abstraktion. Vi se omkring oss *kvinnor*, konkreta varelser, med mångskiftande förmögenheter, tycken, tendenser och temperament. Och utan att vilja underkänna olikheterna mellan könen, vilja vi, att man skall taga med i räkningen de icke mindre betydande olikheterna mellan individerna.

Feminismen är det inividuella *lyckokraftets* och det *allmänmänskliga intressets* lära. Den vill för hvarje *individ* rätten och möjligheterna till att lefva *sitt fulla lif*, till att utveckla hela sin personlighet, till att skapa sig en plats i solskenet, och den vill åt *samhället* en aktiv och öppet framträdande samverkan af *alla* mänskliga krafter, af *alla* initiativ, af *alla* möjligheter.

Feminismen är vidare *en rättfärdighetslära*. Den syftar till jämnvikt mellan plikter och rättigheter, mellan belöningar och straff. Den vägrar att gå in på att en varelse skulle kunna vara på en gång omyndig och myndig — omyndig i anseende till rättigheter, myndig i anseende till förbrytelser; — och att kvinnan, hvilken som arbeterska, husmor och moder — stundom allt på en gång — representerar ett åtminstone lika stort socialt värde som mannen, skulle vara honom underdånig och af lagarna alltid, af sedvänjan oftast, behandlas som blott ett attribut.

Feminismen är slutligen en *harmoniens* lära. Den drömmer om ett människopar, sammanhållet af själ och hjärta och ej allenast af sinnen eller, ännu mer, materiella intressen; ett människopar, sammansatt af två likmätigt medvetna och fria enheter, som ömsesidigt respektera, råda och understödja hvarandra och som sida vid sida, hand i hand, utan öfverhöghet, utan afund, alltjämt och utan afbrott skrida fram mot större kärlek, större ljus, större skönhet. . . »

SIGNE GARLING-PALMÉR.

Ett federationsmöte i Genève.

Af CLARA WAHLSTRÖM.

(Forts. och slut fr. föreg. n:r.)

Efter jur. dr de Graaf från Holland, som i ett på ledig franska hållet, väl genomtänkt föredrag, konstaterade, att, sedan i hans land alla de auktoriserade husen — med undantag för två städer — upphäfts, polisens ställning till prostitutionen helt och hållet förändrats, ity att den ej, såsom förut varit fallet, *mot* de olyckliga offren gjort gemensam sak *med* de uslingar, som exploaterade dem, uppträdde den unga markisinnan Lucifero, som i trots af sitt för svenska öron något egendomligt klingande namn, visade sig äga både vilja och förmåga att med alla till buds stående krafter gå i härnad mot mörkrets makter. Italienarnas förmåga att extemporera är ju vida känd, men att

extemporera i så svindlande tempo, som här skedde, gränsade till det underbara, helst när man betänker, att det språk, på hvilket talarinnan yttrade sig, ej var hennes eget; föredraget hölls nämligen, i likhet med alla föregående anföranden, på franska. Här kunde man ej tala om ordströmmar allenast; vältaligheten flödade i verkliga kaskader och beledsagades af den kända italienska mimiken och plastiken, något som ännu mer förhöjde talets verkan.

Talarinnan, själf maka och mor, vände sig uteslutande till kvinnorna, särskildt till mödrarna, dem hon i vältaliga ordalag besvor att vara med om att söka bygga upp samhället på renhetens grundval. »Det är på

oss mödrar ansvaret hvilat för vårt land fostra renhjärtade medborgare och medborgarinnor. Det är i hemmet arbetet på samhällets sedliga nydaning skall börja, det är där, de unga från sin spädate barndom skola genom föräldrarna på ett rent sätt göras förtrogna med det fysiologiska lifvets heliga mysterier, så att de ej ur grumliga källor hämta sin kunskap och därigenom få själen befläckad kanske för lifvet. Vi måste fostra våra barn så, att framtiden genom dem når fram till ett ännu renare, ädlare ideal än vår egen tid förmått nå.»

Sedan de tacksamma åhörarskarorna genom handklappningar och bravorop gifvit till känna sin tacksamhet för det så till form som innehåll utmärkta föredraget, kom turen till mr Coote, den internationella byråns i London genialiske sekreterare, upphövet till och själen i hela den stora internationella kamp och skyddsorganisationen för bekämpande af den hvita slafhandeln.

En ståtlig anblick företer han däruppe på tribunen just nu, då han för ett ögonblick står alldeles stilla och med en vaken, forskande blick ser ned på mängden. Det vackra hufvudet är i hög grad karakteristiskt med sitt yfviga, snöhvita hår, och ögonen stråla intelligens och hjärtegodhet. Mr Coote är den ende af alla dessa talare, som uttrycker sig på sitt modersmål, men hans engelska är så ren och tydlig, att man, äfven med en rätt ytlig kännedom om språket, utan nämnvärd svårighet kan följa med. Meningen hade från början varit att på franska tolka föredraget punkt för punkt, men M. Abauzit, professor från Sorbonne, som fått sig detta uppdrag anförtrott, afstod härifrån redan efter de första uttalade meningarna och åtnöjde sig i stället med att efter föredragets slut i korthet referera detsamma.

Mr Coote är en entusiastisk talare, som i hög grad förstår att rycka åhörarna med sig. Han står sällan stilla utan går hela tiden fram och åter på estraden, skakande med något af lejonkraft öfver sig sitt yfviga hår.

Han omtalade, huru han för många år sedan såsom ung typograf kommit i beröring med Josephine Butler och genom henne blifvit omvänd till abolitionismen. Alltsedan federationens stiftande hade han varit dess hängifne anhängare och hade på allt sätt sökt utbreda dess principer. För nio år sedan hade han, drifven af en högre makt, alldeles ensam, utan stöd vare sig af någon förening eller af myndigheterna, företagit sitt bekanta pilgrimståg till olika delar af Europa i akt och mening att värfva trupper till det stora korståget mot den hvita slafhandeln. Frukten af denna resa var den storartade internationella organisation, som nu i alla världens delar bedrifver sitt rastlösa arbete att söka förintä denna handel, vårt århundrades största skamfläck.

Talaren slutade med att anföra Josephine Butlers ord:

»Det nya samhälle, för hvars tillkomst det är allas

vår uppgift och plikt att kämpa, får ej anse någon af sina medlemmar såsom ett »mänsklighetens utskum». Den lag, under hvilken detta samhälle skall lyda, måste utsträcka sitt skydd till alla utan undantag, till kvinnor lika väl som till män; den måste, när det gäller straff, lika väl som när det är fråga om skydd, göra rättvisa åt alla men med särskild ömhet antaga sig de svaga och värlösa. För mig existerar ej den klass, som man brukar beteckna såsom den ur samhället utstötta. Den mest förnedrade, den djupast sjunkna man eller kvinna är min broder och syster, hvars möjlighet till moralisk upprättelse ingen har rätt att betvifla.»

Bifallet efter mr Cootes föredrag hade knappt lagt sig, förrän salen genljöd af en ny åska af applåder, då m:me Avril de S:te Croix, den franska federationsafdelningens sekreterare, framträdde på estraden. Man märkte tydligt, att publiken här såg framför sig en kvinnlig talare, som den utkorat till sin särskilda gunstling. Och det är ej heller att undra på. Hennes eminenta oratoriska förmåga gör det till en verklig njutning att lyssna till de elegant formade meningarna, uttalade som de äro med den renaste, behagligaste parisaccent. Men snart glömmes man den vackra formen för det värdefulla innehållet, för den »éloquence du cœur», som mer än ordens värtalighet har förmåga att tränga in i hjärtats mest dolda gömmor. Den begåfvade kvinna, med hvilken franska regeringsmedlemmar ofta och gärna konferera, när det gäller administrativa åtgärder i någon fråga på moralens område, för hvilken bepröfvade omdöme själfva senator Bérenger, reglementeringens frenetiske anhängare, mot sin vilja någon gång måste böja sig, förenar i sällspord grad förståndets och hjärtats ädlaste egenskaper. När hon talar om de unga, som utan eget förvållande lockats in i det djupaste elände, får stämman en vek klang, och ögonen, som kanske nyss skjutit blixtar af ovilja öfver de sociala orättvisorna, stråla af innerlig medkänsla. Man förstår, att kärleken varit den drifkraft, som förmått henne att i likhet med Josephine Butler åtaga sig dessa olyckligas sak och offra tid och krafter för deras upprättelse.

M:me Avril ville ofvanpå alla de föregående talarna, hvilka framhållit krafven på social rättvisa, nu föra de eländas talan. I Paris finnes ett af den franska nationalkommittén för bekämpande af den hvita slafhandeln grundadt räddningshem, i hvilket under loppet af några år mer än 600 flickor funnit en fristad. 40 procent af dessa unga hade genom manliga eller kvinnliga kopplare blifvit indragna i prostitutionen, utan att ana hvad det gällde, och hade genom af myndigheterna auktoriserade osedlighetsnästen bringats på fall. Sådana skamliga köp af mänsklig vara förekomme dagligen i våra civiliserade samhällen, och den stora allmänheten, långt ifrån att uppröras häröfver, ansåge det helt naturligt att dessa lastens boningar oupphörligt måste förnya sin personal.

De flesta trodde nog äfven — om de gjort sig besvär att alls reflektera öfver saken — att ingen kvinna mot sitt samtycke kunde föras till dylika ställen. »Ack hvad man ofta, ofta anser sig berättigad att döma som den blinde om färgerna!» Talarinnan kände en tolf års flicka, som, genom föräldrarnas vinningslystnad utstött i synden, blifvit »provisoriskt», som termen lydde, inskrifven i sedlighetspolisen och sålunda fått det officiella inseglet på sin förnedring. Kan man här tala om »egen vilja» eller »samtycke»? Och alla de svältlöner, som hindra unga kvinnor från att på ärbart sätt försörja sig! En olycklig varelse, som af nöden slungats i eländets djup och i döende tillstånd blifvit förd till sjukhuset, sade med tårade blickar, i det hon tackade sin vårdarinna, som gaf henne en tallrik stärkande soppa: »Gud vare lof, nu har jag allt hvad jag behöfver; i hela mitt lif har jag hittills ingen enda dag riktigt känt hvad det vill säga att vara mätt.» En annan ung flicka, 16 år gammal, hade under förespegling af en inbringande plats förmåtts att lämna Paris och i en aflägsen landsortsstad för 80 francs blifvit såld till »une maison de tolérance». I tre månader kämpade hon här en hopplös kamp för sin renhet, såldes så för 250 francs till ett annat otuktshus, hvarifrån hon slutligen genom barmhärtiga människors försorg befriades och fördes till räddningshemmet i Paris. Sjuk och tård, hemfallen åt tuberkulos men alltjämt lika renhjärtad och med bibehållen skönhet motsatte hon sig hårdnackadt alla de bemödanden, som på hemmet gjordes för att i hennes stackars härjade lif införa något af kärlekens solsken. Den behandling hon rönt hade kommit henne att tvifla på allt, både på Guds och på människors barmhärtighet.

»Ve det samhälle», slutade talarinnan, »som med ett likgiltighetens »skall jag taga vara på min syster?» skoningslöst öfverlämnar den olyckliga åt eländet och därigenom ådrager sig den moraliska rättvisans hårdaste dom!»

Med några ord af den värtalige unge pastor Hoffet från Schweiz, som ansåg vår civilisations stora uppgift vara den att återställa kärleken från den vrångbild, hvartill man förvandlat den, till dess ursprungliga gestalt, till den sanna, hängifna och rena kärlek, som skall göra sig gällande i alla det sociala lifvets förhållanden, afslöts det alltigenom imponerande mötet, och folkmassorna, hvilka nyss på ett så stormande sätt gifvit sin hänförelse till känna, utrymde under andaktsfull tystnad den väldiga lokalen.

När vi i den sena timmen på de nästan folktomma gatorna skyndade hemåt, yttrade min följeslagare, pastor R., som varit en af inbjudarna till mötet, helt plötsligt:

»Det är märkvärdigt hvad några år kunna bidra att förvandla den allmänna meningen. När för tolf år sedan det i Genève var fråga om afskaffandet af »les maisons de tolérance» och jag och mina menings-

fränder i föredrag uttalade abolitionismens principer, sådana de i afton blifvit framställda, var det blott i stadens utkanter vi med stor möda lyckades få hyra lokaler af det mest primitiva slag. Och när föredragen voro slut, måste vi med verklig lifsfara på bakgator smyga oss hem, förföljda med stenkastning af en skrämmande pöbel. Nu uttalas alldeles liknande åsikter offentligt i en af våra största lokaler inför en till ett par tusental uppgående folkmassa, som, i stället för att utbryta i hyssjningar med högljudda bifallsrop ger sitt samtycke till känna.» Och halft för sig själf tillade han: »Rättfärdighetsprincipen går segrande fram genom världen.»

Jag svarade ej. Mina tankar voro i denna stund långt borta. De hade ilat till hemlandet, och den jämförelse jag just nu anställde mellan förhållandena här och där hemma var i själfva verket af smärtsam och förödmjukande beskaffenhet.

Om i Stockholm ett möte af liknande art blifvit utlyst, hvilka hade väl då hörsammat kallelsen? Och tankarna gingo vidare i samma riktning:

I Schweiz är det lika litet som i andra länder på kontinenten en skam att tillhöra federationen. Män och kvinnor, äfven af de högsta samhällsklasser, ansluta sig till abolitionismen och bekänna sig öppet till dess lära utan att det ringaste fråga efter det motstånd eller hån, hvilket, om äfven i våra dagar i betydligt aftagande, med nödvändighet möter en sådan rörelse. Hvad är då orsaken till att i Sverige federationen i allmänhet röner misstro eller likgiltighet, att äfven de, som innerst hylla dess principer, så sällan våga att öppet bekänna dem?

»Federationen är för steril», säger man, »den uträttar ju ingenting.»

Ett sådant omdöme beror i detta som i så många fall på okunnighet. Man känner ej till det arbete, som af federationen i det tysta utförts och utföres, man vet ej, att den sedlighetsverksamhet, som de senare åren pågått i vårt land, till stor del utgått från denna källa; att våra räddningsanstalter med få undantag haft till upphof och ledas af personer, som omfattat dess principer; att arbetet mot den hvita slafhandeln, som hos oss tagit rask fart, grundats af en af federationens förnämsta förkämpar och efter hans bortgång i hans anda fortsattes af vänner och meningsfränder, och man vet ej heller, att Kvinno-kommittén af 5 febr., som genom möten och ströskrifter i afsevärd grad arbetat för höjandet af den allmänna moralen, leder sitt upphof från federationen. Man känner ej till något af allt detta, men man anser sig befogad att döma utan att bry sig om att taga reda på vare sig hvad det är federationen egentligen vill eller hvad den uträttar.

Det är sant, federationens led i vårt land börja glesna. Dess anhängare äro till största delen veteraner, som varit med ända från rörelsens början på sjuttioalet. En del af dem ha stupat på sin post; de ha afgått med döden — på annat sätt afgår ej

gärna en federationsmedlem — och de, som äro kvar, ha grånat i den mången gång till utseendet hopplösa strid de under alla åren haft att utkämpa mot samhällets fördomar eller iskalla likgiltighet. Hvar finnas de unga, friska krafterna, hvar äro de unga kämparna, som skola rycka in i leden, när de gamla stupat? Finnas inga sådana i vårt land, eller — om de verkligen finnas — är det blott af feghet de hålla sig undan?

»Ni måste agitera», säger man oss, »ni måste med all makt, med alla slags yttre medel söka få in de unga i eder organisation, och komma de ej frivilligt, måste ni tvinga dem in.» Men man förstår ej, att det svårligen går att använda tvång, då det gäller en samvetsfråga, att man ej på vanligt yttre sätt kan agitera för att drifva fram hvad jag här skulle vilja kalla en sinnesändring, ett själens innersta afgörande för eller emot. Det är på öfvertygelsens väg, ej genom agitationstvång, som de etiska principerna skola bana sig en väg fram till seger i människohjertan.

För öfrigt — den högst nödvändiga agitation, som består i upplysningsarbete, bedrifves dagligen hos oss i denna fråga; medlemmar af federationen, af föreningen Vaksamhet, af Hvita bandet m. fl. söka ständigt att både i tal och skrift sprida kännedom om federationens principer. Men månne de ej hittills oftast haft orsak att med profeten klaga: »hvem tror vår predikan, och för hvem varder Herrens arm uppenbar?»

Hvad är orsaken till att vi, när vi jämföra oss med andra länder, i detta stycke äro efterblifna?

Månne det ej till en del beror därpå, att vi kvinnor ännu ej som vi borde vaknat upp för det faktum, att våra berättigade sträfvanden att i det ena eller andra afseendet förbättra vår yttre ställning måste bli mer eller mindre fruktlösa, så vida ej vår ställning i moraliskt afseende förbättras och höjes, så vida ej aktningen för hela vårt kön blir en annan, blir högre än hvad som verkligen hos oss för närvarande är fallet.

Är det sedliga medvetandet i vårt land slappare än annorstädes? Jag vet det ej, men hvad jag vet är detta: När Sveriges kvinnor i likhet med hvad som skett i England och på många andra håll resa sig — jag höll på att säga som en man — mot det system, hvilket framför allt annat är ägnadt att inge mannen förakt för det kvinnliga släktet i dess helhet — då, men först då kommer rättfärdighetstanken att gå segrande fram också hos oss.

Utlandet.

Frågan om moderskapsförsäkringen inför finska landtdagen.

Finska landtdagens socialutskott har i dagarna inkommit med sitt betänkande öfver petitionsförslagen om moderskapsförsäkring genom statens mellankomst. Vi äro nu i tillfälle att lämna en något utförligare uppgift därom än

hvad i föregående nummer af Dagny meddelades. Utskottet föreslår, som bekant, en anhållan hos monarken om att åt en kommitté måtte gifvas i uppdrag att undersöka hvad genom försäkringslagstiftningen kunde göras för lindrandet af de tryckande ekonomiska förhållanden, som genom födandet af barn åsamkas de mindre bemedlade, samt att landtdagen i sinom tid måtte föreläggas proposition angående vidtagandet af de åtgärder, hvilka genom undersökningen befunnits nödiga och möjliga.

Betänkandet åtföljes af en reservation, afgifven af utskottets socialistiska medlemmar, hvari föreslås:

att regeringen med görligaste första skulle till landtdagen öfverlämna proposition om bildande af en moderskapsfond, ur hvilken åt en hvar barnaföderska, hvars egna jämte mannens sammanlagda inkomster å billigare orter understiga 1,500 mark och å dyrare orter 2,000 mark, skulle under en tid af 6 veckor före och 8 veckor efter förlossningen utgifvas en lämplig dagspenning samt lämnas kostnadsfri barnmorske- och läkarvård, sålunda dock, att då sådant enligt läkares utlåtande är för moderns eller barnets hälsa oundvikligen nödvändigt, tiden för understödets åtnjutande må efter behof förlängas.

Landtdagens sociala utskott finner frågan för det kommande släktets arbetsförmåga, förkofran och lifskraft ha den betydelsen, att förberedande åtgärder från landtdagens sida äro tillrädliga.

Samhället bör sätta barnaföderskorna i stånd att utan hinder af omsorgen för sitt lifs uppehälle och andra tryckande bekymmer erhålla nödig hvila och tillfälle att vårda sina barn. Närmast finner utskottet understöd åt medellösa barnaföderskor och sjukförsäkringens främjande vara att beakta. Det är med denna motivering utskottet till sist tillstyrker, att frågan måtte genom en särskild kommitté grundligen utredas.

Valreformen i Ungern.

Allt politiskt intresse i Ungern uppgår för närvarande i den väntade valreformen. Det antages att regeringen kommer att framlägga förslag om majoritetsval samt allmän rösträtt, dock icke därmed omfattande kvinnorna. En liflig agitation bedrifves af denna anledning från kvinnohåll, möten hållas och broschyrer spridas.

Antagligen kommer icke regeringens proposition under debatt förrän i februari, och den mellanliggande tiden kommer att användas till att förmå kvinnorösträttsakens vänner att framkomma med en motion om kvinnlig rösträtt. Efter allt att döma kommer detta att lyckas, en annan fråga är, huru en dylik motion mottages.

Socialdemokratiska partiet agiterar ifrigt för reformen utan att upptaga frågan om den kvinnliga rösträtten. Pressen har icke ett ord för saken och artiklar från kvinnohåll refuseras. Tidigare debatterades frågans för och emot, nu, när tiden för afgörandet nalkas, svepes djup tystnad omkring densamma.

Efter det officiella framläggandet af valreformförslaget komma Ungerns kvinnor att hålla ett nationellt protestmöte.

Rösträttskongressen i London 1909.

I senaste numret af »Jus Suffragii» publiceras ett bref från internationella rösträttsalliansens vice-president, mrs Millicent Garrett Fawcett, hvari hon uppmanar alla rösträttsvänner i de tjugusex länder, där Jus Suffragii läses, att redan börja arbeta för en stor tillslutning till den kongress, som kommer att hållas i London i sista veckan af april nästa år.

Nationalförbundet för de engelska kvinnliga rösträttsföreningarna vidtager redan åtgärder för ett storartadt mottagande vid kongressen. Lokaler äro förhyrda och programmet delvis uppgjort.

Skisser från mina rösträttsresor.

I.

Den Onämnda.

»Den Onämnda» — det låter ju helt mystiskt. Hemligheten med denna ovanliga öfverskrift är dock endast, att personen i fråga förbehållit sig att slippa få sitt namn publicerad. Hon har nämligen, liksom så många andra svenska kvinnor, ytterst små tankar om sig själf och finner sin verksamhet ej värd offentligt omnämmande. Därtill är hon — också likt så många kvinnor — rent af skygg för att se sitt namn »i tryck».

Alltså — namnet får jag ej säga, men lifsgärningen hoppas jag kunna meddela, så att den talar för sig själf.

*

Jag kom en gång till en liten kuststad i akt och mening att där kunna bilda en rösträttsförening. Jag kände ej en enda människa i den lilla staden och hade ingen aning om, hvart jag skulle vända mig för att få tag i lämplig person, som kunde bistå mig i mina planer.

Slutligen beslöt jag att sätta klon i en fröken, som jag sett sköta en ansvarsfull plats. Jag har nämligen märkt, att kvinnor med ansvarsfulla, offentliga befattningar i regel äro vänner af vår sak.

Näväl — hon uppsöktes i sitt hem midt i en ljuvlig trädgård och mycket riktigt befanns hon vara hågad för att en förening bildades. Jag bad att få hålla ett förberedande sammanträde i hennes hem med en del kvinnor, som hon kunde hjälpa mig att trumma ihop.

Hon gick efter sin mor, som vänligt och tillmötesgående gaf sitt ja härtill. Äfven hon var intresserad för saken. Hon var också en dugande allmännyttig kvinna, en sådan som man aldrig glömmar, när man en gång haft nöjet att träffa henne.

»Men först och främst måste Ni tala vid fröken N. N. Till henne vända sig alla. Hon förmår så mycket», sade hon.

»Nå, hvar bor hon?»

»Gå bara ned till hamnen och fråga hvilken sjöman som helst, så visar han Er vägen. Och därtill skiner hela hans ansikte upp, bara han hör hennes namn, för hon är som en mor för alla sjömännen här.»

Nå, det lät ju lofvande. Jag vandrade af och fann vägen till hennes hus. Man visade mig in i en liten ljus salong. På bordet framför mig låg »Nautisk Tidskrift». Hon hade således en far eller bror i hemmet, som studerade den, tänkte jag.

In trädde en lång, blid, blond och behaglig medelålders dam, som såg forskande på mig med ett vänligt leende.

Jag anförde mitt ärende, och det dröjde en liten

stund innan hon svarade — jag tyckte förstås, att det var en evighet och började redan leta i mitt minnes arsenal efter de bäst bitande vapnen, lämpade för just *denna* kvinnas invändningar.

»Jo, det vore nog bra och behöfligt att få en rösträttsförening här», kom svaret lugnt, långsamt och liksom med hvart ord noga öfvervägdt.

Jag drog en suck af lättnad. Jag slapp då hela det mödosamma arbetet med öfvertygande bevis för nödvändigheten af F. K. P. R. på alla håll i landet.

Hon lofvade komma till sammanträdet och nämnde dem hon ansåg böra kallas. Jag skulle just gå, då jag händelsevis berörde ett ämne, som kom henne att säga: »Jo, det vet jag — för jag är sjömanshusombudsman» — tillade hon nästan blygt.

»Är fröken — sjömanshusombudsman?» frågade jag med uppspärrade ögon.

»Ja, det har jag varit i 17 år.»

Det blef alltför spännande. Jag satte mig ned och frågade i min djupa okunnighet hvad en sådan har att göra.

Hon skrattade godt: »det blefve allt för långt och inveckladt att säga så här i hast.»

Men jag kunde väl ändå få höra hvartåt det bar. Jag var fast besluten att åtminstone få konturerna uppdragna af en så märklig kvinnlig post.

Hon började: »för hvarje fart på utrikes ort skall sjömanshusombudsmannen upprätta en sjömansrulla — vet Ni hvad en rulla är?»

Jo, jag visste det.

»I den upptages namn på befäl och besättning, hvar de äro kyrkoskrifna, hur gamla de äro, på hur lång tid de tagit hyra, hvilket sjömanshus de tillhöra m. m. Allt detta skall inregistreras. När en sjöman tar hyra skall kontrakt med redaren upprättas, och sjömanshusombudsmannen då vaka öfver att sjömannens intressen tillgodoses.»

»Det blir ju mycket arbete det», menade jag. »Hur många sjömän har Ni i detta sjömanshus?»

»Sex hundra. Det mesta arbetet är att upprätta inskrifningslistor öfver alla, som äro i värnpliktsåren. De få inte flytta från ett fartyg till ett annat utan att inlämna uppgift därom. Dessa uppgifter skola sändas till »rullföringsområdesbefälhafvaren» och gäller det sådana, som tillhöra flottan, till »sjörrullföringsområdesbefälhafvaren». Likaså om en sjöman flyttar till annan församling skall det meddelas och rapporteras. För vederbörande präst skall sjömanshusombudsmannen anmäla, hvilka som inskrivas eller afföras ur sjömanshuset. De värnpliktige skola tillhandagås med allehanda upplysningar. Alla mellan

Möbeltyger, Gardiner, Portierer, Linoleum

Stort urval af nyheter inkömda

Engelska Magasinet * Drottninggatan 31

21—40 år skola årligen ingifva sin adress, och om de försumma detta, uppföras i bötesförteckningen. I bevaringsrullan införes, när en sjöman mönstrar eller afmönstrar, — likaså alla förändringar med kyrkoskrifningsort. Däri införes, hvilka som närvarit och hvilka som uteblifvit vid mönstringen.»

»Är då fröken med vid bevaringsmönstringen?»

»Nej, inskrifningsförrättningen sköter en man i mitt ställe. Jag vill ej närvara, då de skola afklädas. Det är f. ö. vanligt bland de manliga sjömanshusombudsmännen, att de skicka en bokhållare i sitt ställe till denna förrättning, så jag kan lugnt uteblifva. Vid allmän mobilisering skall jag inkalla.»

Paus.

»Så skall jag ingå med ansökan om pension för alla sjömanshusets sjömän, som kommit i pensionsåldern. Det skall jag passa på och sedan utbetala pensionen till dessa.

Jag skall mottaga ansökningar om understöd för fattiga sjömän och änkor. Afgörandet ligger dock i sjömanshusdirektionens händer.

Till mina åliggande hör också att föra sjömanshusets protokoll och dess räkenskaper samt inlämna årlig redogörelse till kommerskollegium.»

»Protokoll» — det ryser i mig — det är det värsta jag vet.

»Så skall jag sätta upp skrivelser till kommerskollegium. Det kan t. ex. gälla infordradt yttrande angående en ny lag rörande pensionering. Det är ju egentligen direktionens sak, men de öfverlämna ofta åt mig att sätta upp förslag.»

»Men kära fröken, hvilket skrifvande och plitande och hvilken påpasslighet fordras ej till allt detta!»

»Ja, det är ganska mycket, men jag är så van — jag har ju haft denna tjänst i 17 år nu.»

»Hur kom det sig, att Ni någonsin fick denna plats?», frågade jag.

»Min far hade den — sedan min bror, men han blef sjuk och oförmögen att sköta sin tjänst. Jag uppehöll den då för honom. När han dog, blef jag tillfrågad, om jag ville ha den själf.»

»Då drogo de väl af på lönen, efter fröken inte var man?»

»Nej visst inte. Jag har tvärtom fått löneförhöjning.»

Nu träder en väninna till »Den Onämnda» in: »Förlåt att jag blandar mig i, men nog måste jag få meddela litet mer om fröken N. N:s verksamhet här i staden. Hon var stadskassör i elfva år.»

»Ja, men det har jag ju afsagt mig, när jag fick ökade göromål på grund af den nya värnpliktslagen — det är ingenting att tala om», afbryter fröken N. N.

»Nå, men att du fortfarande är och i 17 år varit kyrkans och skolans räkenskapsförare, det kan väl inte förnekas,»

Hon skrattar: »Nej, det kan inte förnekas.»

»Nå, att du varit vikarierande kronouppbördsman?»

»Ja, det hade jag manlig hjälp till, och platsen blef snart tillsatt. Det är ju ingenting.»

»Ja — och så har fröken N. N. ett sommarhotell med 50 rum och 7 kök.»

»Det är ingenting att tala om, jag har två snälla jungfrur, som till största delen sköta det.»

Jag satt alldeles häpen öfver en sådan arbetsförmåga, en sådan reda och klarhet, som alla dessa göromål måste kräfva. När jag därtill fick höra, att hon alltid haft klen hälsa, föll jag verkligen i beundran öfver hennes andliga gåfvor och styrka.

»Jag har aldrig gått i skola», sade hon, »endast läst privat.»

Då tänkte jag på Ellen Key, som heller inte gått i skola och brukar rekommendera det.

Sedan hörde jag af släktingar till denna med rätta afhållna och uppburna, mångsidiga kvinna, att hennes mor också varit ganska märklig. Hon hade bildat en förening till motarbetande af tuberkulosen långt innan den frågan var väckt. Detta gick så till, att hon började med att anordna en konsert, som inbringade 200 kr. Nu har denna fond växt till 9,000 kr., och räntan användes till att skicka ut tuberkulösa barn på landet.

Hon hade äfven varit med om att börja utackordera sjuka och fattiga barn om sommaren. Hårtill hade hopsamlats endast af kvinnor ett kapital på 12,000 kr.

Jag frågade fröken om hon använde sin kommunala rösträtt. »Ja naturligtvis, det göra de flesta af oss här, som hafva rösträtt.»

Detta förvånade mig mycket, ty i regeln börja kvinnorna delta i de kommunala valen först sedan de fått en rösträttsförening.

*

Att en F. K. P. R. bildades i den lilla staden, med glädjande stor anslutning, behöfver jag ej tillägga.

En liten episod från sammanträdet måste jag omtala.

En hustru, fiskarehustru tror jag, klädd i rutig bomullshalsduk på hufvudet, kom litet sent. Man vände sig efter en stund till henne och frågade hvad hon tyckte.

»Jag har hört så litet af föredraget», sade hon, »men så mycket hörde jag, som att det gällde rösträtten, och se den ska vi ha.»

Denna fiskarehustrus ord kommo osökta och ur hjärtats djup, och jag önskar, att många af dem, som känna som hon, också kunde uttala det lika kraftigt och enkelt.

Hennes ord mottogos med stormande bifall och gjorde liksom slag i saken.

Af särskilda, fullt acceptabla skäl kunde »Den Onämnda» ej åtaga sig ordförandeskapet i föreningen, såsom man önskade. Men hon är likafullt en prydad för den rösträttsförening, hon tillhör, liksom för det samhälle, i hvilket hon lefver och verkar.

Jag önskar lifligt att jag fått tillåtelse att visa hennes bild. Men nej! — »Den Onämnda» är fast som de klippor hon vandrar på.

ANN MARGRET HOLMGREN,
f. Tersmeden.

Sängar och Sängkläder

Täckan, Filtar, Sängöfverkast m. m.

— Garanti för välgjort arbete —

Engelska Magasinet, Drottninggatan 31

Litteratur.

Frida Landsort: Utanför hvirfveln. Stockholm. Ljus. 1908.

Hur har det känts — har nog många undrat — att sitta som elev af Selma Lagerlöf på den tiden, då hon ännu utan världsrykte i Landskrona pluggade in vett i småflickorna?

Länge var äfven Frida Landsorts lif inpassadt inom skolrummets trånga ram i den andra systerstaden vid Sundet, hvilken under den alltid skarpa konkurrensen dem emellan haft brådtom att på senare tiden framvisa utom en skådespelsförfattare äfven en skaldinna af rang. Den som läser fröken Landsorts små friska bitar har en säker känsla af att hennes elever i hennes nya verksamhetskrets icke heller ha tråkigt under timmarna. Är hon än under skoltvånget nödd att många gånger stänga väl i lås för all den rikedom af poesi, som bor inom henne, så lyser dock hennes medfödda humor för tacksamma flickhjärtan under veckodagarnas för dem gråa skolprosa. Åtminstone älskar man att tro det. Och hon själf? Hon, som säkert icke blef — »skapad att handla och döma», icke att »samla och spara och äga och trå efter mer» — utan »föddes till lif för att undra och drömma», som hon själf sjunger någonstädes. Har hon efter det trägna dagsarbetet om aftnarna räddat sin själ med att lyssna till helgmålsringningen i sitt inre? Det synes så, eftersom hon haft den kraft, som besittes af få att draga sig utanför lifvets jäktande, sjudande hvirfvel för att i stilla samling sitta vid stranden och ge akt på vattnets färgspel, på speglade moln, vindfläktar, blomdoft, med ett ord alla dessa naturens tusen småting, som vi kalla obetydigheter, men som i sig bära all poesi. Och hennes lyras strängar klinga klart som porlande vatten; hvad hon ger är renaste lyrik utan bismak af svammel och sentimentalitet. Hennes små naturbitar äro mestadels fullkomligt sångbara, och ett par af dem ha också varit synliga i Idun, satta i musik. Sammastädes ha äfven tid efter annan åtskilliga af de i detta häfte samlade sett dagen, och förut har utkommit »Rytmer och rim», hvilka i pressen fingo ett mycket sympatiskt omnämmande.

Hvad som är hennes speciella och lyckliga sångdrag, är den för vår svenska sångmö så oskattbara humorn. Det är detta drag, som för henne så nära

vår oförgätliga Anna Maria Lenngren och som särskildt gör sig gällande i den cykel af svidande kvicka samhällssatirer, hvilka under rubriken »Nässlor» influtit i Idun. Till trots för en och annan hastigt kväfd snyftning — t. ex. i »Brunnen» — som skvallrar om de mörka djup, i hvilka humorns sällsynta blomma oftast har sin rot, visar äfven denna dikt-cykel, att ironi är Frida Landsorts starka sida så väl som den lekande rytmen och det lätta, fyndiga rimmet. Man läse exempelvis den etsande dikten »Vi kristna». Här sipprar ironien hela tiden igenom, i andra dikter åter lyser den fram i slutversen i en samlad glimt. I »En frälsningssoldat», en af de längre dikterna, målar hon bredt och mustigt som en Ossian Nilsson med erkännansvärd drastisk förmåga. Eljest torde väl dock lyriken vara hennes rätta område. Hur väl förstår hon icke att i helt få ord ge en stark stämning som t. ex. i följande enkla strofer:

»I mitt innersta sjunger en gammal sång
de eviga orden: det var en gång.

Och mitt hjärta står still en sekund och lyss
och skälver och jublar vid minnets kyss.

Och min dag blir natt, och min natt blir lång.
Jag kan inte glömma . . . Det var en gång.»

eller en naturmålning så påtaglig, att en hvar måste känna igen sig, som den vackra »September» eller som »En dag i oktober»:

»Himlen lyser öfver parken
hög och blå och strålande.
Löfven dansa öfver marken
brokiga och prålande
grannt med ockra och cinnober.
Kanske undra de som jag:
hvilken glad och vacker dag!
Är det verkligen oktober?»

Till många af dessa småbitar gnolar läsaren utan musik sin egen melodi, detta är just deras stora förtjänst. För den som vill och kan draga sig undan »utanför hvirfveln», blir det i kommande kulna vinterkvällar verkligt förfriskande att en stund taga upp Frida Landsorts nyaste lilla diktsamling, så fri från all anspråksfullhet och så full af äkta poesi.

S—D PL—N.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Bluffare**, af *Anders Eje*. — **Mäster Olof**, af *August Strindberg*. — **En människa**. Dikter af *Bo Bergman*. — **Farbror Frans**, af *J. Blicher-Clausen*. — **Gyurkovicsarne**, af *Herzeg Ferenc*. — **Vid nyårstid i Nöddebo Prästgård**, af *Henrik Scharling*.
Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Den eviga religionen**, af *J. Brierley*. — **Vild mark**, af *Gustava Svanström*. — **Sherlock Holmes i ny belysning**, af *Sture Stig*. — **Pan**, af *Laurids Bruun*.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Min historias historia**, af *Anders Fryxell*. Med inledning och avslutning af *Eva Fryxell*.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Vid svältgränsen** och andra berättelser af *Maria Sandel*.

Svanbäck & Komp. förlag, Stockholm (i distribution): **Anden och köttet**, af *Haqvin*. — **Handelsbiträdet C. A. Anderssons samlade dikter**, af *Haqvin*.

Från allmänheten.

Öppet brev till D:r Lydia Wahlström.

I sista Dagny-numret har Ni funnit Eder föranlåten att med anledning af min artikel »Det lyser från Småland» fälla mycket skarpa omdömen. Jag skall därför bedja att få göra ett par anmärkningar.

Ni har behagat påstå, att de ungdomar, som beredvilligt ställt sin tid till förfogande för att sprida kvinnorösträttsvänliga cirkulär, hafva gjort sig skyldiga till bristande taktfullhet. Hvad berättigar Eder till utslungande af sådan beskyllning mot dessa för Eder obekanta och af hänförelse för vår sak agiterande ungdomar?

Ni har vidare karakteriserat min artikel som ovederhäftig, utan att framlägga minsta bevis därför. Jag anhåller att, om Ni äger sådana, Ni måtte framkomma därmed. Skulle Ni anse citatet från Smålandsposten vara ett sådant, så vill jag säga, att beskyllningen för ovederhäftighet icke drabbar mig utan nämnda tidning, från hvars nr af den 29 aug. detta citat är hämtadt.

På två ställen erkänner Ni, att Ni grundat Edra skarpa omdömen på hvad jag i min artikel icke sagt. Detta synes mig vara enda möjligheten att förklara dessa omdömens hätskhet, om hvilkas befogenhet jag nu icke vidare vill yttra mig, fastän jag anser, att de föga harmoniera med Eder beundran för »hjärtats finhet».

A. W. S.

Svar till A. W. S.

De båda frågorna synas mig knappast svåra att besvara. Taktlös kallar jag politisk agitation efter en nattvardsgång, och ovederhäftig kallar jag en artikel, som i föraktfull ton behandlar en allmoge, den förf. synbarligen ej känner närmare till. Naturligtvis förutsätter jag, att de agiterande ungdomarnas entusiasm drivit dem till tanklöshet i det ifrågavarande fallet. Gärna skulle jag ha trott, att också hela artikeln berott på tanklöshet, men finner tyvärr af förf:s skrifvelse, att så icke varit händelsen.

Lydia Wahlström.

Notiser.

Drottning Sofias stiftelse i Vänersborg med skolhem för blinda döfstumma har nu utgifvit sin berättelse öfver anstaltens verksamhet under åren 1907—1908.

Anstalten, som förestås af fru Elisabeth Anrep-Nordin, består af tre afdelningar, skolan, arbetshemmet och asylens för obildbara. Vid skolan har under läsåret lärjungarnas antal uppgått till 42, däraf 13 blinda döfstumma och 29 blinda sinnesslöa. Högsta antalet samtidigt har varit 35.

Sexuell hygien som undervisningsämne. Svenska läkaresällskapets sektion för hygien har till seminarie-kommittén inlämnat en skrifvelse, i hvilken hemställes att undervisning i sexuell hygien måtte upptas på seminariernas arbetsplan för att sedan kunna öfverflyttas till folkskolorna. Sektionen anser, att skolornas ordinarie lärare böra meddela denna undervisning. Men innan detta kan ske, måste de genom seminarierna ha bibringats kompetens på området. Det är sektionens åsikt, »att den brist på undervisning i dessa frågor, som hittills i regel gjort sig gällande i både skola och hem, är för-därfbringande för ett stort och i vår tid alltjämt växande antal enskilda individer och genom dem för släktet». Detta uttalande åtföljes af en ganska utförlig motivering.

Politiskt möte i Karlstad hade den 18 okt. anordnats på inbjudan af Värmlands länsförbund för kvinnans politiska rösträtt. Mötet öppnades af fru Gerda Hellberg, hvarefter fru Ellen Hagen talade om kvinnornas framryckning. Därefter talade landssekreterare A. Schotte om utsikterna för den kvinnliga rösträttsreformen. Han ansåg att första kammarens motstånd mot reformen icke kunde brytas förrän efter det nu hvilande rösträttsförslagens genomförande. Fru Hellberg uppläste därefter till mötet ankomna skrivelser från ledamöterna af riksdagens första kammare G. Olsén, A. Bergström och T. Säve samt ledamoten af andra kammaren C. Jansson i Edsbäcken, hvilka alla uttalade sin sympati för den kvinnliga rösträtten. Därefter följde anförande af riksdagsman G. Jansson i Krakerud, hvilken likaledes uttalade sig för kvinnans rösträtt. Till sist antogs en resolution, hvori det anses, att ett fortsatt motstånd mot kvinnans rösträttskraf är lönlöst, då två af landets politiska partier gifvit reformen sin anslutning, och borde denna rösträtt utan uppskof inskrivas i Sveriges grundlag.

Kvinnligt yrkesregisters 5:te årgång utkommer inom kort. Förutom en rikhaltig förteckning öfver kvinnliga yrkesutöfvare på olika områden i Stockholm och flertalet svenska städer såväl som på landsbygden kommer publikationen bland annat att innehålla en redogörelse öfver kvinnosakens senaste landvinningar. Den kvinnligt yrkesregister årligen åtföljande läkarebroschyren handlar i år om »Vår föda». Den är författad af doktor Ada Nilsson och utgör en populär framställning af konsten att lefva på en gång godt, billigt och hygieniskt. Till hjälp och vägledning för en hvar kvinna, som står inför valet af lefnadskall, kommer Kvinnligt yrkesregister att från och med denna årgång innehålla: »Uppgifter om utbildning, kompetensvillkor, arbetsförhållanden och inkomstmöjligheter för olika yrken.» Materialet härtill har lämnats från institutioner och sakkunnige på olika områden.

Deltagarna i föregående års kurs i samhällslära i Stockholm hade söndagen den 18 okt. anordnat ett enkelt samkväm, där bl. a. diskuterades planerna för innevarande års samhällskurs. Man beslöt att vid sidan af denna, som endast komme att omfatta föreläsningar, förlägga diskussioner till Kvinnornas diskussionsklubb, i hvilken samhällskursdeltagarna uppmanades att mangrant ingå.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förb:s-kretsen Malmö—Lund med omnejd har hållit sitt första höstsammanträde i Malmö å Frimurarelogen.

En utvidgning af styrelsen hade beslutats, och val af 4 styrelseledamöter ägde rum, hvarvid invaldes 1:sta och

2:dra suppleanten, slottspastor Aug. Wirén och läroverksadjunkt G. Blidberg samt som representanter för landsbygden fru Malin Holmström-Ingers, Hvilan, och fru Tilly Hallgren, Limhamn. Till suppleanter valdes sekreterare G. Leufvén och professorskan E. Thunberg.

Därefter höll friherre Gustaf Raab, den kände målsmannen i Sverige för folkpensioneringsidén, ett föredrag om »Fattigvårdens aflösande medels folkpensionering», hvari han redogjorde för hvad som under många års tid blifvit åtgjort i frågan inom Sverige samt för åtskilliga detaljer i kommitténs för folkpensionering förslag. Den bärande principen i förslaget är, att det må vara hvarje människas skyldighet att dra försorg om sig själf, och om förmågan därtill skulle brista, det då är staten och ej kommunen eller enskild arbetsgifvare, som bör ingripa.

Föredragshållaren framhöll som samma kommittés närmaste önskemål, att en kongress måtte komma till stånd, hvilken skulle uttala sig om huruvida fattigvården verkligen bör bibehållas eller om den bör aflösas medels folkpensionering.

Baron Raab ansåg att det skulle i många afseenden vara lyckligt om initiativet till denna kongress komme att utgå från Skåne.

Mötet, besökt af omkring 300 personer, belönade med lifliga bifallsyttringar det intressanta föredraget.

Någon diskussion förekom icke, endast några interpellationer framställdes.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm höll förra fredagen ett talrikt besökt möte.

Upplysningar lämnades om de under vintern anordnade föreläsningsserierna, hvilkas program meddelats i förra veckans nummer af Dagny. Vidare omnämndes ett samkväm med musikunderhållning, som kommer att äga rum omkring den 15 november för insamlande af medel till lokalhyra.

Med anledning af att en af styrelsemedlemmarna afsagt sig uppdraget ingick i styrelsen första suppleanten, fru Lizinka Dyrssen.

Fröken Signe Bergman redogjorde för den del kvinnorna tagit i årets valrörelse, huru kvinnorna fått tala på de stora vänstermötena och därvid framlägga sin sak för tusenden af valmän, huru både muntliga och skriftliga interpellationer framstälts, huru för öfrigt kvinnornas valarbete betydligt underlättats, särskildt genom samarbete med den liberala valledningen. Talarinnan ingick därefter på en redogörelse för den allmänna politiska situationen och de utsikter kvinnorna med anledning af de vunna valresultaten kunna påräkna för sin frågas lösning. Härvid påpekades särskildt den betydande majoritet som numera förefinnes inom andra kammaren, men också att hufvudparten af arbetet numera väsentligen måste falla på högerflygeln inom rösträttsrörelsen, då det gäller att inverka äfven på första kammaren. Till sist framhölls den nytta partierna kunna dra af kvinnornas medverkan inom dessa.

Aftonen afslutades med ett föredrag af fröken Anna Kleman om den internationella rösträttsalliansens kongress i Amsterdam, hvarvid de mest framstående deltagarna skildrades och redogörelse lämnades för förhandlingarna och de viktigaste besluten.

Strömstads kvinnliga rösträttsförening afhöll den 15 oktober ett möte å stadshotellet. Mötet inleddes med

ett kort tal af ordf. fröken Norrman, hvarefter en del musiknummer föredrogos. Därefter höll fru Frigga Carlberg från Göteborg föredrag om »Svenska barns sociala och rättsliga ställning», hvari hon påvisade, hurusom samhället ännu hade många reformer att företaga i den lagstiftning, som beröra dessa frågor.

Fru C. framhöll till sist, att kvinnan borde ha politisk rösträtt och valbarhet just för att kunna inverka på lagstiftningen till barnens förmån. Föredraget hälsades med kraftiga applåder. Mötet afslöts med »Du gamla, du fria», som sjöngs unisont af den talrika åhörareskan.

Representanter för föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Vänersborg, Borås, Öxnered, Lilla Edet och Trollhättan hafva på sammanträde i måndags i Trollhättan beslutit förelägga respektive föreningar, förslag om bildande af ett länsförbund.

Svenska hems årsmöte. Medlemmarna af kvinnornas andelsförening Svenska hem hade tisdagen den 13 okt. årsmöte i Brummerska skolans lokal i Stockholm. Af de nu till öfver 1,300 uppgående medlemmarna hade så många infunnit sig att salen knappt lyckades rymma dem alla. Föreningens ordförande, fru E. Broomé, lämnade en kort öfversikt af föreningens glädjande framgångar under det gångna året, för hvilka tidigare redogjorts i Dagnys spalter. Sedan revisionsberättelsen uppläst och ansvarsfrihet för styrelsen beviljats, vidtog val af styrelsemedlemmar och revisorer. Af de tre afgående styrelsemedlemmarna omvaldes fruarna E. Boheman och S. Rissler och i stället för fru H. Leyonmarck, som afsagt sig, nyvaldes fru A. Bergstedt. Till styrelsesuppleant valdes fru H. Leyonmarck, till revisorer fröknarna Helena Petré och Maria Kinberg samt till revisorssuppleanter fru H. Hesselman och fröken Anna Böös.

Vid mötet förelåg ett af fröknarna Lithner och Engström väckt förslag, att den paragraf, som bestämmer att 5 procent af nettovinsten skall afsättas till en fond för ett »kvinnornas hus» i Stockholm, skulle ändras i riktning mot att dessa procent skulle användas till föreningens mera närliggande ändamål, såsom upplysningsarbete i den kooperativa idéens tjänst, utbildningsresor för föreningens personal o. d. Förslaget gaf upphof till en synnerligen liflig debatt. Det parti som ansåg att föreningen ej borde släppa detta mera allmäntideella syfte ur sikte företrädde med stor kraft och våltalighet af fröken Anna Whitlock, under det att fru Gurli Linder jämte förslagsställarinnan uppträdde som den främsta talesmannen för dem som betraktade kvinnornas hus som en föreningens ovidkommande sak, hvilken det vore opraktiskt och principiellt oriktigt att sammanblanda med föreningen Svenska hem. Vid omröstningen segrade den senare meningen, hvarigenom föreningen principiellt uttalat sig för att stadgandet om kvinnornas hus skulle bortfalla. En definitiv stadgeändring kan först vid ett följande sammanträde antas.

Efter diskussionen höll fru Stina Swartling från Espenäs ett synnerligen gemytligt och roande föredrag om trädgårdsalsters användning i köket och deras konservering, ledsagadt af praktiska demonstrationer af åtskilliga mer ovanliga grönsaker och konserver.

Rekvirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

"HEMTREFNAD"

PRAKTISK TIDNING FÖR KVINNAN.

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

10:de årgången.

Utkommer hvarje vecka — under sommarmånaderna hvarannan vecka — med 40 nummer om året. Tidningen vill fortfarande till billigt pris förse de svenska hemmen med en nyttig och roande läsning och kommer att innehålla korta religiösa uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar, verser, praktiska råd och uppsatser samt följetongsafdelning.

All prenumeration sker å posten.

Pris per år 1: 35, inberäknadt postarvode.

Stöd "HEMTREFNAD" genom prenumeration!

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

= AnnonSFörmedlare, =

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,
Drottninggatan 54, Stockholm C.

Svenska Fattigvårdsförbundets Barnvårdsafdelningar

hafva till uppgift att förekomma vanvård af barn; råda och stödja nödställda mödrar; beifra vanvård af barn genom åtgärder mot försumliga föräldrar och målsmän; utse bland sina medlemmar vårdare för försummade barn; verka för allmänna åtgärder, ägnade att främja barnavård och moderskydd; söka åstadkomma ett verksamt samarbete mellan offentliga och enskilda barnavårdsföretag. Främja bildande af nya barnvårdsafdelningar! Stöd afdelningarnas verksamhet genom personligt arbete eller genom gåfvor! Anteckna eder som medlem! Anmäl vanvårdade eller tiggande barn! Stockholmsafdelningens byrå, Stora Nygatan 41, öppen alla hvardagar utom onsdagar och lördagar kl. 10—12 f. m. Allm. T. 27 15. Riks. T. 15 46.

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.
A. T. 183 36.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöfverlätelser, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag. Kontorstid kl. 1/2 10—4.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för 1/1, 2: 50 för 1/2 och 1: 25 för 1/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1: — för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Västkustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, mottager barn och vuxna, dagafgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-
kurs. Slöjdläraryrnekurs.

Kemisk Tvätt.
A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7 1/2 öre pr mm.)

UNDERVISNINGSVAN, musik. flicka söker plats i familj. Goda ref. Svar till »Barnkär», Kolbäck.

FÖRLOFVAD FLICKA, som genomgått 8 kl. lärov. och 5 år tjänstgjort på postkontor, söker plats å kronofogde- eller länsmanskontor eller dyl., där tillfalle gifves äfven få deltaga i husliga göromål. Bra handstil, räknar säkert. Svar till »24 år», Motala p. r.

UNG, BÄTTRE FLICKA kunnig i alla inomhus förekommande sysslor, sömnad och handarbete, önskar plats i familj som husmoders hjälp och sällskap. Är äfven villig läsa med mindre barn. Svar till »Pålitlig 19 år» Gumællii Annonbyrå, Malmö.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéer och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

UNG FLICKA, som aflagt real-skoleexamen, önskar genast plats i familj att undervisa 1 å 2 mindre barn. (Något kunnig i musik.) Goda referenser och betyg. Svar till »L.», Postbox 42, Katrineholm.

TJUGUÅRIG BILDAD FLICKA söker plats på landet för att delta i husliga göromål, eller som skriftrådgivare, önskar betraktas som medlem af familjen. Små pretentioner. Ingen lön utan endast fritt vivre. Svar till »T. 20 år» Svenska Dagbl.:s annonskontor, Stockholm.

KARAKTÄRSFAST, duglig och ordningsälskande bättre flicka med orubbligt godt lynne, hvilken öfvergifvit kontorsarbetet och genomgått välkänd husmoderskola, önskar engagement i finare familj som sällskap och hjälp. Vid lön fästes intet afseende. Ref. behagade insända svar till »N. F., intresse», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

EN 18 års flicka af god familj, frisk och stark och med goda förkunskaper och vitsord i hushållsgöromål, önskar mot någon lön och familjär behandling biträda husmoder på landet eller i staden. Svar utbedes till Brita Nilsson, Handverkaregatan 48, Norrköping.

PLATS PÅ KONTOR önskas af bildad flicka, kunnig i tyska och maskinskrifning. Har tidigare under flera år innehaft plats som kassörskas å större kontor. Goda betyg finnas. Svar till »L.—t—n», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

LEDIGA PLATSER.

HUSHÅLLERSKEPLATS ledig på Sandvikens sanatorium. Sökande skall vara stadgad och allvarlig, kunnig i matlagning, slakt, bakning, med köksas biträde laga maten åt 25 pers.; öfvervaka tvätten och sysslorna. Måltiderna intagas med patienterna och sköterskorna i matsalen. Köksafdelningen och diskarne fria från all smittofara. Syssloman finnes. Lön 350 kr. Bästa rek. fordras. Svar till frk. Göransson, Sandviken.

EN ANSPRÅKSLÖS bättre flicka får genast plats att vara husmor till hjälp med skötseln af trenne barn och därjämte med förefallande göromål. Anses som familje-medlem. Jungfru finnes. Svar med upplysningar och fotografi till »God familj» Södertelje p. r.

SVENSK LÄRARINNA önskas för 12-årig flicka för att i januari medfölja till Paris. Reflekterande torde skriftligen svara till Fru Linder, född Cederström, Villagatan 18—20, Stockholm.

NYINRÄTTADE PLATSEN för examinerad sjuksköterska inom Vestra Eds kommun, Norra Tjust' härad, Kalmar län, är till ansökan ledig. Löneförmåner: 400 kronor kontant per år jämte fritt husrum vid Eds bruk och vedbrand, samt extra ersättning, enligt öfverenskommelse, för särskilda förrättningar. Ansökningshandlingar, jämte präst- och examensbetyg, insändas till Kommunalstämman Ordförande, adress Eds Bruk, före nästa 1:sta november.

FÖR TÖSSBO HÄRADS extra provinsialläkaredistrikt med läkaren stationerad i Ämål skall från och med 1 januari 1909 tillsättas en sjuksköterska.

Lön 700 kr. jämte 25 kr. årligen till utredning. Kompetens samma som berättigar till inträde i Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsinrättning.

Sjuksköterskan vare skyldig ställa sig till efterrättelse »Instruktion för af landstinget aflönade sjuksköterskor inom Elfsborgs län» antagen den 19 sept. 1900 och 22 sept. 1903, hvaraf ex. mot porto kan rekvideras hos förste provinsialläkaren, Venersborg.

Ansökan, åtföljd af rekommendationer och frejdbetyg, insändes före kl. 12 på dagen den 15 november till Tössbo härads sköterskenämnd, adress Ingeniör Th. Köhlin, Ämål.

FOTOGRAFER! Kvinnligt biträde, skickligt i positiv och negativ retusch samt vant vid plåttagning, erhåller god plats å finare atelier. Svar emotses till »L. L.», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Har ni inte ännu sett
den patenterade

Puff-Sängen

så begär genast en illustrerad priskurant från

Per Froms Mek. Verkstads A. B.
Mäster-Samuelsg. 34, Stockholm.

OBS! Sängen säljes äfven genom alla förstklassiga säng- och sängklädesaffärer.

YLLEKLÄDNINGAR i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god 1/2-ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. **OBS!** 1,000-tals klädningar säljas af detta tyg årligen. Bluslifestyg 2 1/2 m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. Otto Oskarson, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

Nyhet

I alla boklädor:

Af **D:r Otto Funcke**

En bok för äkta makar

yngre och äldre.

Öfversättning af **N. P. Ödman.**

Pris 3: 50.

Till Kina

Reseskildringar

af **P. Waldenström.**

Komplett i 12 häften. *Pris 3 kr.*

Aktiebolaget Normans Förlag.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning å 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtäckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Sjukvård i hemmet.

Husmödrar och unga flickor i hemmen, som önska genomgå kort *sjukvårdskurs* — $\frac{2}{11} - \frac{5}{12}$ — torde anmäla sig före slutet af oktober. Begär prospekt!

Tunnelgatan 25, Stockholm. Allm. Tel. 82 11. Riks. 68 98.

Sally Peterson, sjuksköterska.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Nelly Roussel. En fransk nyfeminist. Af *Signe Garling-Palmér.*

Ett federationsmöte i Genève. Af *Clara Wahlström.*

Utlandet.

Skisser från mina rösträttsresor. I. Den onämnda. Af *Ann Margret Holmgren, f. Tersmeden.*

Frida Landsort: Utanförr hvirveln. Af *S—d Pl—n.*

Insänd litteratur.

Från allmänheten.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.